

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XI. Idem Præposito, & Capitulo (a) Insul.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

non solum pntentur regulares, his hoc vocari gaudent. Coriolanus in defensorio, 1. p. cap. 5. ad 3. ibi: Qui regulati sunt ad observanda statuta Ecclesiarum Collegiarum, & maxime Cathedralium, Canonici sunt, & nominantur; & patet quod est negatio ponere ly Regulares, quia idem significat iste terminus, Canonici, quod iste terminus, Regulares; & nulla est penitus differentia inter eos, nisi quia Canonici est vocabulum Graecum, & ly Regularis, Latium. Sed doctè illos refellit Pennorus d. cap. 7. num. 1. & cum in tot decisionibus juris Pontificii Ecclesiae Praefules hac geminata nomenclatura utantur, ut probavi in cap. Deus, de vita & bono st. clerici, ad differentiam Canonici saecularis, non est curia his minutis immoremur: Unde cum Alexander III. in praesenti scriberet non solum monachis, verum & regularem vitam profitentibus in Eboracensi provincia, ubi erant plures Ecclesiae Collegatae Canonico regularium D. Augustini, ut refert Pennorus d. lib. 2. cap. 33. ideo ut eos omnes comprehenderet, praesenti constitutione recipiit generaliter Canonici regularibus, & Monachis Eborac. Archiepiscopus.

(b) Idolorum servitus. Doctè hanc metaphoram expressit, & exposuit Creolohus lib. 4. mystag. cap. 31. Hoc autem vitium vitiosissimum, per antonomasiam appellatum eleganter depinxerunt D. Augustinus de verbis Domini, ibi: Insatiabilis sola avaritia divinum semper rapit, atque nunquam saturatur; nec Deum timet, nec hominem reveretur. Nec patri parcat, nec hominem cognoscit, nec fratri obtemperat, nec amico fidem servat. Viduam opprimit, pupillum invadit, liberos in servitutem revocat, testimonium falsum profert, res mortui occupantur, & qui faciunt, non moriuntur? Quae est illa animarum insana, amare vitam, appetere mortem: acquirere aurum, & perdere cœlum? Sallustius in Catilin. ibi: Bellua fera, immanis & intolanda, quae quod tendit, agros, fœna, atque domos vastat, divina cum humanis permiscet, nec exercitus, neque mania obstant, quominus vi sua penetret; jam, pudicitia, liberis, patriâ, atque parentibus cunctos mortales spoliat, quasi materia omnium malorum existit. Calliodorus lib. 12. epist. 1. Regnam illam procacium vitiorum avaritiam fuge, cui cuncta vitia detestabili devotione famulantur, quae dum peccati hominis ingressa fuerit, gregem quoque malefidas cohortes admittit. Ferri non potest recepta, quia nescit esse solitaria; agmen habet blandissimum, arma suscipit exalens, & per dulcedinem superat, quos amarâ deceptione capivrat. Plura in ejus deteriorationem

concessit D. Joannes Solerzantus emblemate 39. COMMENTARIUM.

Pro hujus textus expositione sciendum est, quod licet beneficia saecularia saecularibus, regularia regularibus sint conferenda, c. possessiones de rebus Ecclies. cap. 2. de stat. regul. ubi exponimus textum in c. fin. de confirm. utili; tamen plerumque beneficia saecularia Ecclesiis tam monachorum, & monialium, quam canonicorum regularium variis modis uniri & subijci solent, praecipue duobus modis, Tamburinus tom. 3. de jure Abbat. disput. 9. per totam. Primum pleno jure quoad spiritualia, & temporalia, ut in cap. 2. de supplenda neglig. cap. cum & plantare 3. & in Ecclesiis, cap. quoniam 21. de privi. cap. 1. de capel. mon. lib. 6. Clement. 1. §. verum, de excess. Praelat. Secundo dumtaxat quoad temporalia, redditus videlicet, & fructus eorum in monasterii lucrum convertendos, institutione quidam, ac destinatione Episcopo reservatis, ut in cap. ad hoc, de offic. vicaris, cap. 1. & final. de capel. monach. quae unio fit pro augmento religionis, & ut paupertati monasterii consulatur, relicta congrua sustentatione ipsi beneficiariis. Trident. sess. 24. cap. 13. & 15. docet Salgado de protest. 3. p. cap. 9. num. 55. Ad hunc secundum casum, cum videlicet beneficium unitum fuerit tantum quoad temporalia, referendi sunt praesens textus, & in cap. de monachis, hoc tit. ut docuerunt Flores à Mena quast. 10. Garanna in cap. 1. de capel. monach. unde docet Alexander hic, non posse religiosos minuire redditus respectu portionis debitae rectoribus, seu vicariis ipsarum Ecclesiarum: cujus constitutionis ratio provenit ex eo; nam cum Ecclesia saecularis spectat ad regulares tantum quoad temporalia, ita fructibus, & redditibus uti possunt, ut injuria non irrogetur beneficiario, cui congrua portio ita assignanda est, ut ultra sibi necessaria etiam percipiat portionem, ex qua absque penuria Episcopo in juribus Episcopalibus possit respondere, cap. 1. §. sanè, de statu regul. lib. 6. Trident. sess. 7. cap. 7. & sess. 25. de regul. cap. 8. probavi in d. cap. 2. de supplend. neglig. unde rectè ait Alexander in praesenti, non posse regulares minuire portionem debitam praedictis Rectoribus, aut eorum vicariis; quod etiam procedit si ratione juspatronatus praesentatio ad Ecclesiam saecularem regularibus competat; nam ad huc eo casu intra congruam portionem praesentatum gravare non debent, d. cap. de monachis.

CAPVT XI.

Idem Praeposito, & Capitulo (a) Insul.

Significatum est nobis, quod cuidam sacerdoti praebendam unam in Ecclesia vestra communi voluntate dedistis, ita (b) quod Missam de sancta (c) Maria (nisi corporis infirmitate gravatus sit) debeat quotidie celebrare; & Ecclesiam vestram non nisi communi, tam Praepositi, quam Capituli assensu possit (d) dimittere, vel cuiquam praebendae illius anniversarium delegare. Quam siquidem institutionem caecus confirmamus, ut praedictus sacerdos, nisi infirmitate corporis fuerit impeditus, assidue debeat obsequium suum impendere Ecclesiae memoratae, & quantum frequentius potest (e) (salva honestate sua, & debita devotione) Missarum solemniter celebra-

celebrare : nec sibi liceat hoc illi subtrahere, siue causâ voluptatis, siue se ad aliam Ecclesiam transferendo.

NOTÆ.

1. (a) *[Nul.] Insulens.* legitur in prima collectione, *[sub hoc tit. c. 13.]* post Concilium autem Later. p. 50. cap. 9. legitur *Sulan.* Antonius Augustinus in notis ad i. collect. legendum putat *Insulano*; sed verius est legendum esse *Insulensi.* Insulensis enim Ecclesia est in Belgio: ejus Canonici à prima illius fundatione fuerunt canonici regulares; ut constat ex instrumento fundationis Balduini Comitis Flandriæ, qui dictam Ecclesiam fundavit anno 1035. ut refert Pennotus lib. 2. *hystor. canonic. r. gul. cap. 38. num. 7.*
2. (b) *Ita quod.* Sed hoc Capituli factum non leves continet difficultates. Primam ex eo, quod omnis pactio præcedens in spiritualibus simonica est, *cap. quamprimum 1. quæst. 1. cap. final. de pactis, cap. suam 29. cap. tua 34. de simonia*: sed in præsentî præcessit duplex pactio; alia de Missa quotidiana celebranda; altera de non recedendo ab Ecclesia invito Capitulo: ergo tantquam simonica admitti non debebat. Secunda ex eo nascitur, quia præbenda conferenda est purè absque ulla conditione, vel pacto, *cap. quam pio 1. quæst. 2. cap. 2. de elect. lib. 6.* quia talia simoniam redolent, *cap. per laicos 16. quæst. 7. cap. cum pridem; de pactis*; quod idem procedit in modo adjecto, *cap. verum; de condit. appost. l. 1. C. de donat. qua sub modo*: igitur in præsentî, nec in modum conditionis, nec in formam modi poterat præbenda ita conferri; præcipue; quia sicut præbenda dividi non potest, *cap. majoribus 8. hoc tit.* ita nec tempore collationis novum onus illi imponi, *cap. unic. ut eccles. benef.* Sed præbenda difficultati ut satisfaciunt Glossa & communiter repetentes in præsentî, docent collationem præbendæ hinc factam non fuisse sub modo, ut conditione, sed præbendæ ipsi vacanti tale onus impostum fuisse; & ita cum suo onere præbendam in noviter electum transferre, argumento textus *in dist. cap. unic. vers. Si verò; ut eccles. benef. cap. ex literis, de pignor.* Glossam sequuntur Decius *hic, num. 10.* Abbas *in cap. Jacobus, num. 3. de simon.* Sylvester *verbo Simonia, quæst. 9.* Spino *in specul. istam, gloss. 7. princip. à num. 32.* Sed licet hæc interpretatio vera sit, quatenus supponit Episcopum posse beneficio vacanti novum onus adicere spirituale, ut probavi *in d. cap. majoribus*, tamen præsentî decisioni non convenit, cum aperte ex ea constet, tempore collationis conditionem illam adjectam fuisse. Quare eâ solutione obviâ, placet aliorum sententia, qui docent in spiritualibus conferendis modum, aut conditionem similiter spirituales absque vitio simoniae adici posse; quia tunc nihil datur spirituale, quod similitudinem pretii habere possit, ut late probat Anguianus *lib. 4. de legibus, cap. 7. per totum*: Unde cum in præsentî casu Ecclesiæ præbendâ collata fuisset sub spirituali modo, videlicet cum onere celebrandi Missam, merito Alexander III. hujusmodi collationem, tantquam ab omni simoniae labe immunem approbavit. Nec obstat secunda difficultas deducta ex eo, quod collatio beneficii sub conditione fieri non debet, *d. cap. 2. de elect.* quia tanquam

actus legitimus eam recipere non valet, ut probant Selva *de benef. 3. p. quæst. 20.* Lambert. *de jure patron. lib. 2. p. 2. quæst. 3. num. 9.* Covar. *lib. 3. var. cap. 16. num. 2.* Cui difficultati; ut aliqui satisfaciunt, docent regulam textus *in d. cap. 2.* non procedere in conditionibus, quæ tacite infunt, quæ etiam exprimentur, non vitiant actum; ita Glossa *in cap. significasti, de elect. & in Clement. 1. de restit. spol.* docent Navarrus *in cap. accepta, oppos. 7. num. 41. de restit. spol.* Miranda *in manual. rom. 2. quæst. 23. art. 17.* Quare collatio beneficii rectè fit sub ea conditione, si idoneus est; ut docet Felinus per textum ibi *in cap. final. num. 14. de presump.* quare cum in præsentî casu, saltem in genere præbendæ inesserit onus Missam celebrandi, etiam si exprimeretur, non vitiet collationem. Sed facilius responderi potest, textum *in d. cap. 2. de elect.* procedere in conditione, quæ suspendit actum, non verò in modo licet adjecto, ut fuit in præsentî onus celebrandi Missam; quia tunc cum eo onere purè fit collatio; & tale onus adici posse, jam probavi *in d. cap. majoribus.*

(c) *Missam de sancta Maria.* Sed obstat quod Missa publica, & quotidie ex ritualibus Ecclesiæ statuta prætermitti non debet ob Missam privatam, *cap. 2. de celebrat. missar.* unde presbyterum non observantem rubricas ipsas Missalis Romani, lethaliter peccare defendunt Azor *1. p. instr. lib. 10. cap. 29. quæst. 6.* pluribus relatis à Diana *2. p. tract. 14. resol. 55.* Igitur in præsentî casu non poterat à Capitulo injungi onus quotidie celebrandi Missam de B. Virgine Marjæ: Pro cujus difficultatis solutione dicendum est, quod licet in hoc casu gravamen de dicenda Missa imponeretur, non tamen ex eo derogatum fuit Ecclesiæ statuti, aut rubricis, ita ut obligatio assidue celebrandi in præsentî debeat intelligi juxta Ecclesiæ dispositionem, & consuetudinem, ut docuerunt Barbosa *de potest. Episc. 2. p. alleg. 24. numer. 32.* Diana *2. p. tract. 14. resol. 31.* Unde inferitur, quod regulariter loquendo; clericus qui debet celebrare Missam secundum dispositionem fundatoris, qui fuit ut quotidie Missam diceret de aliquo Sancto speciali; ritè adimplet onus sibi injunctum, si juxta Ecclesiæ rubricas celebret, ut tenent Lara *de capel. lib. 2. cap. 8. num. 32.* Sylvester *verbo Missa, quæst. 10.* Manrique *de differ. utriusque for. quæst. 19.*

(d) *Possit dimittere.* Hæc verba expolui *in cap. admonet, de renunc.*

(e) *Salva honestate.* Unde capellanus, qui obstrictus est per se Missam celebrare, ritè potest ob honestatem, & majoris devotionis gratiam ommittere singulis hebdomadis vitam, vel aliam, dummodo voluptatis causâ id non faciat; ut resolvunt plures congesti, à Narbona *in bonograph. hor. 5. numer. 11.* Prado *de Eucharis. quæst. 83. dub. 15. S. 2.* Leander, Lugo, & Diana, quos refert & sequitur Pater Henao *Diana 3. de sacrific. Missæ, disputat. 19. sect. 3. numer. 31.* qui sequentibus questionibus examinat; an talis capellanus aegritudine oppressus per longum tempus; teneatur per substitutum celebrare; & an his diebus; qui bus propter honestatem; majoremque devotionem

tionem excusatur ab onere celebrandi, possit celebrare; quæ omnia huic textui non male an-
pro se, vel pro alio, accepto stipendio Missam necuntur.

CAPVT XII.

Idem Vigor. (a) Episcopo.

DE monachis autem, qui vicarios parochialium Ecclesiarum in tantum gravant,
ur (b) hospitalitatem tenere non possint, nec honestam sustentationem habere,
eam curam & providentiam habeas, quod ad præsentationem monachorum nullum
recipias, nisi ei tantum de beneficii ecclesiasticis coram te fuerit assignatum, unde ju-
ra Episcopalia possit persolvere, & congruam, atque sufficientem sustentationem habere.
Illis autem sacerdotibus, quibus à te, vel prædecessoribus tuis in Ecclesiis mona-
chorum cura est animarum commissa, eam subtrahere non poteris, nisi ipsis à mona-
chishonestia, & sufficiens sustentatio fuerit assignata.

NOTÆ.

referri partem textus in cap. meminimus, de appel.
ubi jam id notavi.

(a) Vigor. Ita etiam legitur in prima colle-
tione, sub hoc tit. cap. 14. ubi additur pars
capitis meminimus; unde constat in præfenti,
(b) Hospitalitatem.] Valde consonat textus in
cap. 2. de supplend. neglig. ubi quæ ad hunc tex-
tum spectant, adduxi, & in c. avaritia 10. hoc tit.

CAPVT XIII.

Idem (a) Salernit. Archiepiscopo.

AD hæc, licet consuetudo illa non sit consona rationi, secundum quam clericus, si
à Kal. Mart. usque ad Kal. Novembris decesserit, totum fructum beneficii, quod
debet anno illo percipere, secundum suam voluntatem largitur: quia tamen in mul-
tis Ecclesiis observatur, eam satis in Episcopatu tuo poteris tolerare, præsertim si cle-
ricus, in decessu suo gravetur onere debitorum. Illud est omnino rationi contra-
rium, ut unus clericus in una Ecclesia, vel in diversis Ecclesiis Archidiaconatum &
(b) Decanatum obtineat, cum singula officia in Ecclesiis assiduitatem exigant per-
sonarum.

NOTÆ.

cum tu, de usur. aliam in cap. 4. de cohabit. clericis.

(a) Salernit. Ita legitur in prima collectione,
sub tit. de excess. c. 7. ubi additur pars capi-
tis tuos, & infra: sed legendam esse, cum tu, &
infra, jam notavi Antonius August. in ipso textu,
unde cognoscitur priorem partem extare in cap.
(b) Archidiaconatum & Decanatum.] Nisi ex
dispensatione Pontificia, ut in cap. tua, de cle-
ric. non resident. ubi notavi, aliàs nemo po-
test obtinere utramque dignitatem. Commen-
tarium hujus textus dabimus in cap. de multa, hoc
titul.

CAPVT XIV.

Idem [a] Burdegalensi Archiepiscopo.

PRæterea de Arch. G. qui in tua, & Tolosana Ecclesia (b) Archidiaconus sit con-
stitutus, in utraque (c) regulariter professus, collectis illis, quæ in Archidiaconatu
Ecclesie tuæ colligere potest, præter conscientiam tuam Tolosam regreditur, &
ibi per annum, vel eo amplius moratur: prudentiæ tuæ significamus, ut eundem
G. si res ita se habet, altero, quem maluerit, Archidiaconatu, oc. & ap. celi facias
esse contentum.

NOTÆ.

post Concilium Lateran. p. 24. cap. 5. ubi extat
integra hujus textus: ejus prior pars extat in c. 2.

(a) Burdegal. Ita etiam legitur in prima colle-
tione, sub tit. de excess. Prælat. cap. 4. &
D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.
qui matrimonium accusare, in 1. collect. Burdigala
civitas Gallie est, supra Garumnam flumen, ad
N mare